

GAZETA TRANSILVANIEI

PROPRIETARĂ: ASOCIAȚIUNEA „ASTRA” BRAȘOV
care de două ori pe săptămână prin îngrijirea
Comitetului de redacție.
Atelierele tipografiei „Astra” Tf. 1102.
Pagini 4-6-8 Lei 3.

STEAG RIDICAT LA
1838

GLBARIȚIU ȘI SFINȚIT DE LUPTULE PURTATE SUB CUTELE LUI
DE ATAȚLA URMAȘI, ÎN FRUNTE CU MUREȘENII

REDAȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
BRAȘOV.
B-dul REGELE FERDINAND Nr. 12 Tf. 1513
Abonamentul anual lei 300. Autorități și Societăți lei 600.
Anunțuri și reclame după tarif.

Nr. 81 Inreg. Trib. Brașov S. II No. 6. II. 71/942

Sâmbătă 23 Octomvrie 1943

Anul 106

Revoluția din 1918

Jurăminte

de V. Branisce

In perspectiva sfertului de secol ce ne desparte de frământările încheierii României în granițele ei aproape firești — zic numai aproape, pentru că târziu conferința de pace n'a înglobat în granițele țării întreg spațiul românesc, trezit la nouă vleață mișcarea de eliberare din vechile cătușe și organizarea Transilvaniei în ritmul vieții de stat ne apare miraculoasă.

In toamna anului 1918, Transilvania a trecut un strălucit examen de maturitate politică și de conștiință românească.

Trebue să aducem cel mai neprecupețit elogiu conducătorilor mari și mici ai poporului, care au știut, din prima clipă a prăbușirii, să ia în mână frâna conducerii și să îndrumeze toate evenimentele spre unica țintă a năzuințelor noastre, spre întregirea României. În acest timp, viața, sub toate aspectele ei, a continuat nestingerită de epocalele transformări, într'un ritm viu și plin de înfăptuire.

Dacă ne gândim la multiplele aspecte ale vieții de stat: ordine internă, avuție publică, bună funcționare a instituțiilor, crearea învățământului și toate celelalte funcțiuni necesare bunului mers al statului; și dacă ne gândim că odată cu granițele prăbușitei monarhii a rămas paralizat întreg aparatul ei de stat, înțelegem în adevărata lumină rolul creator al revoluției.

Suntem vinovați cu toții că în sfertul de secol ce s'a scurs n'am știut aduna întreg materialul frământărilor Transilvaniei din revoluție într'o urlașă „Carte albă” pentru a nu lăsa să se piardă niciun document, nici cea mai neînsemnată dovadă a spiritului de luminată prevedere, ce s'a manifestat în toate ramurile noastre de activitate.

Dovadă este materialul documentar al epocii, de pe întregul teritoriu locuit de Români, că poporul român nu a fost târât de evenimente, ci că el, conștient de marea clipă pe care o trăia și de misiunea ce-l revenea, a creat prin fapte și atitudine: istoria neamului.

Singur, despărțit de adevărații săi prieteni și aliați, departe încă de clipa solemnă a integrării definitive în destinația românească, poporul român din Transilvania și-a rupt secularele obezi, s'a deslegat de silnicele jurăminte și ca păzitor al ordinii a rostit cel dintâi jurământ al conștiinței sale: „Jurăm pe atotputernicul și atotștitorul Dumnezeu și pe sfânta cruce că vom păzi disciplina și ordinea, că vom implini fără șovăire toate poruncile Consiliului național român. Ne supunem numai poruncilor comandantilor și ofițerilor noștri români. Numai acestui Consiliu îi recunoaștem dreptul de a da porunci în numele națiunii române. Poruncile Consiliului național le vom implini cu cea mai mare însuflețire ziua și noaptea pe orice vreme și între orice împrejurări, ca fiil ereditari și cinștii ai națiunii române.

Așa să ne ajute Dumnezeu!”

SĂ NE ADUCEM AMINTE

de
Ion Colan

Calendarul aniversărilor nu ni-l ținem pe masă; de-am apărea zilnic, obligațiuni profesionale ne-ar sili și la aceasta. Cum, însă, de nicăiri nu se ivește indemnul și ajutorul larg-înțelegător pentru o „Gazetă a Transilvaniei” zilnică, ajutor care s'ar încadra așa de bine în politica culturală a unei țări, apariția ne este prea rară ca să ni-i înviem, prin aduceri aminte, pe toți cei ce s'ar cuveni ca niciodată să nu moară în noi.

De data aceasta ne vom duce la cimitirul din Groaverii Brașovului ca iarăși să ne închinăm la mormântul lui Andrei Mureșianu, să-i smulgem ceva din răsvrătirea și hotărârea acelui „Deșteaptă-te, Române” și împreună cu el, în ceasul așteptat, să pornim, iluminați, spre împlinirea ce prea mult zăbovește.

Sunt, doar, 80 de ani dela moartea lui.

Sunt 95 de ani dela apariția „Răsunetului”.

De unde se vede că nici vremurile, nici oamenii nu mor, căci parcă nimic nu s'a schimbat în vreme: ne mistuie aceleași dureri, ne dor aceleași idealuri ce-și așteaptă sorocul.

Generații după generații au găsit în versurile lui Andrei Mureșianu, în melodia gravă a lui „Deșteaptă-te, Române”, mai mult decât dascălii, preoții și conducătorii politici puteau pune în inimi.

E marele adevăr.

Și oricum i-ar fi judecată opera după criteriile literare, oricât i s'ar cerne versurile ca tot mai puțin să rămână din tot ce-a scris, țara se va aduna mereu și tot mei străns în jurul mormântului dela Brașov, ori de câte ori își va simți trupul mușcat.

In ziua aceasta de 24 Octomvrie să ne aducem, deci, aminte, că acum opt decenii se stingea — ca să trăiască în veșnicie — cântărețul dorului nostru de libertate națională integrală.

Să ardă, în ziua aceasta, o candelă oriunde român năcăjit și-a înfipt de veacuri involburata lui existență și privind fărâma de lumină, odată cu rugăciunea de fiecă zi pe care o înălțăm spre înalt, să ne aducem aminte de cel ce n'are în mormânt pace, până ce nu va fi așa cum el a spus-o.

Aniversând 80 de ani dela moartea lui Andrei Mureșianu, ne mai cuminecăm odată pentru spovedania cea mare.

Parcă aud cum se ascut coasele și fiarele plugurilor, cum se întăresc săcurile și furcile pentru aratul și semănatul altor codri ca ai Cosminului.

Numai Asociațiunea transilvană „Astra” ne ajută; se gândește cineva la asta?

Cocoș de munte din părțile Rodnei

Cuvânt domnesc

...Și l-a chemat, simțind că-i pe sfârșite
In inimă lumina vieții lui;
l-a sărutat obrazii amărui
Și i-a șoptit cu vorbe tânguite:

„De-acuma tu rămâi al nimănui,
Ci-ascultă bătrânețele-mi trudite,
Moșii fără de număr, negândite
Zădarnic ai, dacă credință nu-i.

Și geaba te trudești să'nalți palate
Și orice alte feluri de olate,
In vreme se distramă că-s deșarte...

Dar peste toate dragostea de glie
Și mila, s'o socoți cu veșnice —
Prin ele fiule, ești viu și 'n moarte!

Lucian Valea

„Gazeta Transilvaniei”

Intoarcere de pe front

Dela Ac-Monai la vale Frate!

— Ai băleți buni, mă țară, d'aia
Îți merg telefoanele, că după tine...
Pă ce să ne prindem că habar n'ai
cum se face legătura la centrală?

Diaconescu, Inghesuit, rupe dis-
cuția, apăsând pe trăgaciul. Glonțul
izbește în muchea unui val, ricoșează,
și trece'n altul, ca pietrele late ale

copilăriei când ne căsneam „să scoatem
pe dracu din baltă”.

In mijlocul acestei magazii în
desiacere, cum arată câmpul, halta s'a
transformat în popas. După vre-o oră
de cotrobăit, oamenii încinși de toro-
peală s'au lungit care pe unde-a apucat
și dorm acum fără griji, fiind siguri

INSTANTANEE

Doi neufragiați

In atmosfera caldă a unui local de petrecere din centrul Bucureștilor, o ceată de boemi își băteau joc de viață; o ceată de oameni pe care vârtejul marelui oraș îi aruncă în timpul zilei prin toate unghiurile lui obscure să-și caute bucata de pâine. Seara se adunau aci și petreceau. Toți câți știau rade și dansa, toți de pretutindeni câți se întâlneau aci, erau prieteni.

Din mulțimea gălăgioasă se desfăcu după miezul nopții o tânără femeie și plecă. Un bărbat brunet și palid se oferă ca s'o conducă. Nu se cunoșeau, nu se mai văzuseră în viață nicidecum. S'au întâlnit acum întâia oară. In stradă, în întunecul ce-i învălue brusc, un fior îi făcu să tresară, apoi șgulindu-se de frig ca două vrăbii în Decembrie, luară loc într'un automobil unul lângă altul, strâns unul lângă altul. Cine spune că nu s'au cunoscut până acum? Il trebuie inimii mai mult decât o inimă asemenea ei?

Mașina se oprește într'o stradă dosnică. El locuia sus la mansardă. Cum femeia era mică și însoțitorul ei voinic, a urcat-o acesta pe brațe până sus. Un val de frig i-a izbit în față când trecură pragul înăuntru. Prin ferestrele rămase deschise intrase toată iarna în odaie.

„Să facem foc“.

„Și să bem ceai“.

In cămin lemnele începură a trosni vesel, împrăștiind lumină în cameră, cum ar împrăștiia o lampă cu abatjour roșu. Cei doi se uropie de foc să se încălzească.

„Tu ești româncă?“

„Nu.“

„Dar ești aci născută“.

„O, nu, sunt străină, venită de departe“.

„Și eu, eu sunt italian venit din Neapoli. O ce frumos e Neapoli!“

Privind la flăcările din cămin străinul își povestea viața lui; cum l-a surprins războiul în România, cum n'a răspuns când țara lui l-a chemat sub steag și acum nu mai poate niciodată să respire aerul curat al Italiei, să-și îmbrățișeze pe ai săi. E dezertor, e fără țară. Și pe măsură ce și le împropăta acestea toate, privind la jocul limbilor de foc, ochii i se umeziră.

„Eu“ — zise ea — „mi am desfcut căsnicia; n'am avut noroc. Am plecat din țara mea să uit o dragoste, să uit pe-un om care m'a înșelat.“

Depănându-și viața lor trecută la dogoreala blândă a căminului, cei doi neufragiați au uitat cu totul ce îndemnuri îi aduseseră în seara aceea la olaltă, au uitat și nu observară că zorile au început să bată domol cu degetele în geam. Țipetele unei străine dela o fabrică de undeva i-a trezit din amintirile lor dragi. Și se despărțiră, apucând unul spre răsărit, altul spre apus. Două valuri, pe care un capriciu al furtunii le-a apropiat pe o chipă și apoi le-a aruncat din nou în larguri ca să nu se mai întâlnească niciodată

Ecat. Pitiș

Mușcata din fereastră

Comedie în 3 acte de Victor Ion Popa

In frunța comună Zărnești s'a reprezentat duminică seara (17 Oct.) frumoasa piesă teatrală a scriitorului Victor Ion Popa: *Mușcata din fereastră*. Organizația „Muncă și Lumină“, secția „Letea“, apelând la concursul unor elemente formate, mature și la altele în formare, a săvârșit o faptă culturală remarcabilă ce o subliniem cu vie satisfacție și mare bucurie.

Piesa a fost pusă în scenă de către d-l M. Manolache, care a interpretat și rolul învățătorului Grigore. In rolul preotului Ilie Udriș a apărut d-l colonel Al. Constantinescu.

Acești doi conducători au format stâlpii principali ai interpretării, nuanțând cu pătrundere stările sufletesti ale eroilor. Ce minunată școală! O școală reală și activă, cu influență directă asupra tineretului dornic de a se afirma în arta teatrală. Ei n'au jucat pe învățătorul Grigore și pe părintele Udriș, ci ne-au făcut să trăim aievea, împreună cu dâșii, aceste personaje. Astfel de roluri substanțiale nu puteau fi lăsate, deocamdată, pe mâna începătorilor lipsiți de experiență și de cultura artistică necesară. Bine au procedat deci conducătorii echipei teatrale a secției „Muncă și Lumină“, „Letea“, din Zărnești, încadrându-se în ansamblul acestei piese. Ca niște părinți buni și iubitori, căutând să-și fericească fiecare copilii trupești, respective sufletesti, după înțelegerea și simțul de datorie personal,

interpretii au imprimat rolurilor o notă de autentic realism.

Interpreții celorlalte roluri au fost următorii:

Coana Sofia, soția învățătorului: Mărioara Popa; — Olguța, fiica lor: Letiția Dogaru; — Georgică, fiul lor: Gheorghe Țurlea; — Radu Cociaș: I. Crăciun; — învățătorul Ionică: Virgil Teleanu; — Constantin Cărmu, lăutarul: Gh. Bătușaru.

Toți interpreții au avut momente frumoase în jocul lor de scenă, toți s'au străduit să nu se îndepărteze dela nota prescrisă de autor și indicată de regizor, firește cu efect mai mult sau mai puțin mulțumitor. Având în vedere faptul că piesa d-lui Victor Ion Popa — luată în repertoriul permanent al Teatrului Național din București — este *sul generis* — (autorul însuși o numește doar „un fel de comedie“) — prestațiunea tineretului din echipa teatrală dela fabrica „Letea“ din Zărnești este vrednică de încurajare și ne îndreptățește la frumoase speranțe.

Foarte potrivite și adecvate au fost și decorurile proprii, la alcătuirea cărora meritul principal credem că îi revine — ca de obicei — d-lui Colonel Al Constantinescu.

Cu un cuvânt un spectacol îngrijit, care face cinste secției M. L. „Letea“.

Alexandru Clujanu

CALEIDOSCOP

Despre...

„Tribuna Română“ dela Arad, am mai avut ocazia să însemnăm cuvinte de prețuire. O facem din nou, siliți de sărbătoreasca înfățișare cu care acest ziar se prezintă cititorilor.

D-l Dr. Octavian Lupaș și scriitorii grupați în jurul său, acolo la capăt de țară, săvârșesc măreț taina caminecării maselor cu slova.

De curând...

a apărut volumul omagial pentru profesorul Ioan Lupaș la împlinirea vârstei de 60 de ani — August 1940. — In cele aproape 1000 de pagini, oameni de seamă ai neamului aduc prinos de omagiu, omului care a ridicat prestigiul țării dincolo de hotare. Este pe drept cuvânt o meritată încoronare

a unei munci dedicată neamului și aspirațiilor sale.

Insemnăm evenimentul, saluându-l cu bucurie și nădăduind că mâne, omagiile noastre, ale celor tineri, le va primi Profesorul Ioan Lupaș acolo în cetatea unde a trudit și s'a bucurat de cele mai alese roade.

Scriitorul...

ori unde ar trudnici el, trebuie mai întâi de toate să fie onest și sincer. Câți cred oare astăzi în aceste comandamente indispensabile artei? Cunoaștem un caz întâmplat nu de mult, la București, în care lipsa acestor atribute o deplângem și regretăm. Nu că ar putea dăuna operei, dar fiindcă destramă icoana interioară ce-o poartă cititorii cu ei și aceasta e foarte mult.

— *Brat! Bra-a-at!*

Nu-i nimeni. Mi s'o fi părut. E așa de cald, încât n'ar fi nicio mirare ca simțurile să nu mai funcționeze. Un fior cald, ca de nebulie, te cuprinde. Discului enorm al soarelui îi vezi contururile și roșul aprins are asupra ta putere hipnotică.

— *Bra-a-at!*

Chiar de n'aș fi făcut slavistica cu profesorul Petre Cănel dela București și tot ar fi trebuit să știu că *brat* înseamnă *frate*.

Ochii, întâiu s'au dus departe, pe platou, iar urechile au căutat să prindă direcția de unde venea vorba. Că venea de departe, dintr'o lume în care războiul încetase pentru totdeauna.

Cuvântul *frate* parcă pornea din mine și se isprăvea în acel Mai încălzit al Crimeei.

Cine strigă după un frate pe platoul apocaliptic dela Ak-Monai?

— *Bra-a-at!*

Lângă picioare se mișcă ceva; sunt pe marginea unei gropi indivi-

PREDICI ÎN PUSTIU

Reflecții terapeutice

S'a citit zilele acestea în ziar o veste — am putea zice senzațională: profesorul Kutschera dela Viena i-a reușit să vindece tuberculoza pulmonară prin provocarea unei tuberculoze a plelei. Dar pe românește procedeul numit „*Culu cu culu se scoate*“ — este vechiu — lară în sens filosofic axioma „Nimic nou subț soare“ și mai vechiu.

Doar încă dela marele părinte al medicinei, Hippocrat, născut în insula Cos la 460 î. d. H. insulă devenită acum teatrul de războiu în Marea Egee — se cunosc metodele de vindecare numite evacuatoare și derivate. Insa în decursul secolelor, știința medicală, cu prea mare febră științifică punând mal mult pond pe diagnostic și neglijând prognoza și tratamentul bolilor, a trecut disprețuitoare peste aceste vechi și eficiente metode. Ceea ce se numește noul curent — neohipocratic al medicinei este tocmal reintoarcerea la aceste vechi metode de tratament: am putea zice într'un singur cuvânt: *terapia constituțională*, căci prin obținerea unei modificări a constituției organismului nostru se tinde a se obține o vindecare. Iată metodele principale ale neohipocratismului — a acestei terapii constituționale:

1. *Purgative*, — Aschner a vindecat foarte multe cazuri de angină pectorală prin purgative saline puternice.

2. *Vomitivae*, prin care Marchev dela Zürich a vindecat cazuri grele de boli mintale.

3. *Luări de sânge* prin lipitori, sau ventuze scarificate sau venesecție.

4. *Transudații*.

5. *Derivații asupra pielii*, prin pustule și abcese artificiale sau puncte de foc.

Când prin împunsături de albine te vindeci de reumatism este tot procedeu de derivație prin piele. Tratamentul așa de eficient căzut și el în desuetudine: impachetările reci ale întregului corp este și el un tratament de derivație prin piele.

Medicina arabă prescrie ventuze scarificate pe mastoidă în caz de cataractă senilă.

A deriva o apă înseamnă a-l da alt curs. A deriva o boală prin piele înseamnă a deplasa aci o acțiune morbidă.

Va veni vremea dacă nu a și sosit, când medicina clasică greoaie — va primi iarăși la sânul său ca tatăl din evanghelle pe fiul pierdut — toate aceste metode hipocratice, care alături de soare, apă, mișcare, viață fără alcool și tutun, vor fi chemate să înfrumusețeze și să prelungească viața omenească — fără abuzul de medicamente, specialități și reclame al zlielor noastre.

Dr. M. Suciu-Sibianu

că Jona, gornistul, îi va deștepta când va s'na, așa cum știe el, „*Înaintearea*“.

În crucea zilei și prea frumos pentru somn.

O iau pe marginea mării, de unul singur, ca dela Balcic spre capul Caliacra.

Nu se vede țipenie de om. Doar sute și sute de cai, fie morți, cu picioarele'n sus, fie numai răsturnați de glonțul tras în cap. Un întreg cimitir de cai la arșița asta ce descompune carnea și infectează întreg platoul. Simți mirosul de cadavru când adie briza ușor răcoroasă a mării.

Și merg așa, un kilometru, doi, fără țintă, dând cu picioral în câte-o cască ce se rostogolește cu șgomot peste stâncile malului, în marea ce se sbuciuma la zece metri în adânc.

Soarele arde tot mai rău. Deschei la haine tot ce se poate descheia. Clatin b'donul la ureche: din apa luată dela Ak-Monai a mai rămas jumătate. Fierb creierii în oala capului. Buzele s'au umflat și limba cleioasă se lipește

de cerul gurii. Undeva, e sfârșitul etapei dar, ca pelerinului lui Macedonsky din „*Noaptea de Decembrie*“, Meka mi se pare tot mai departe. Parcă aș fi singur pe tot platoul. Țigara, uscată de căldură, arde prea repede. Fumul îl simți cald-leșinat în gură, cu acea amăreală de nicotină ce străbate rășinoasă printre firele de tutun.

Pretutindeni gropi individuale, amplasamente pentru tunuri și arme automate pline cu tot felul de resturi murdare.

Din grotle săpate în malul stâncos al mării, se ridică drâmbe de fum lăptos. Sunt refugiați de prin sate care și-au găsit aici un adăpost. Tocmai jos, pe plajă, un măgaruș își atestă prezența, prin *ta-ul* lui sfârșit. Cum o fi ajuns acolo, Dumnezeu știe!

Își poartă și el crucea.

*

A strigat cineva?

Vorba străină, plângătoare, s'a ivit undeva lângă mine, subț mine, în mine.

duale. De subț o manta scorojită de sânge, un om încearcă să se facă văzut, târindu-se ntr'o rană. Buzele-i sunt crăpate și pline de țărână. Și-a lipit obrazul de marginea de sus a gropii, copil cu capul în poala bunicii; degetele mâinii stângi stau crispate în bulgărul gliei din față, un bulgăr ce se sfărâmițează de cum îl atingi.

— *Brat!*

Stăm încremeniți, doi dușmani de moarte, pe marginea unei gropi. Măna dusă instinctiv pe tocul revolverului acum mi-a alunecat, domol, spre bidonul cu apă. Il desprind cu gesturi automate dela șold, ingenunchiez în fața dușmanului, i-l pun la gură și i-l țin eu până se golește și ultima picătură.

— Doamne, cu ce ochi mă privește inamicul acesta!

Imi caută mâna cu eforturi dure-roase, mi-o prinde, vrea s'o ducă la buze și nu mai poate.

N'avem ce vorbi.

Reuniunea Femeilor Române din Braşov

În ziua de 20 Octombrie a avut loc inaugurarea primului atelier-şcoală al Liceului Industrial de fete din Braşov. Într-un cadru restrâns, de faţă fiind d-l dr. N. G. V. Gologan, primarul municipiului, numit membru de onoare al Consiliului societăţii, pentru sprijinul larg acordat creării acestui atelier şi d-nele din comitetul reuniunii, în frunte cu neobosita preşedintă D-na Maria Popescu-Bogdan, profesoarele şcolii şi absolventele liceului, actualele angajate ale atelierului, s'a celebrat sfinţirea noului local de către S. Sa. părintele Vasile Coman.

Din acest prilej, D-na Maria Popescu-Bogdan a făcut o frumoasă expunere, arătând menirea acestei utile instituţii creată de Reuniunea Femeilor Române, din dorinţa de a ridica economia românească. Au mai luat cuvântul primarul municipiului d-l dr. N. G. V. Gologan care a adus cuvinte calde de felicitare iniţiatorilor acestei realizări, d-ra Constanţa Mihăilescu, directoarea liceului, care a promis tot sprijinul său fostelor eleve, pornite astăzi pe calea profesiei şi D-ra Norica Albu, din partea absolventelor liceului.

Localul acestui atelier se găseşte în strada Regina Maria No. 27. Se compune din încăperi mari, luminoase, bine aranjate.

Din toată grija amenajării acestui local pentru scopul urmărit, cât şi din străduinţele depuse pentru angajarea unor elemente bine pregătite din punct de vedere profesional, se vedeşte preocuparea serioasă a doamnelor din comitetul reuniunii de a crea o serioasă instituţie românească.

Se cuvine să menţionăm contribuţia largă pe care şi-au dat-o pentru această realizare D-na Dr. V. Nistor şi D-ra Leontina Popescu, fiind cele mai intime colaboratoare ale d-nei M. Popescu-Bogdan.

Nădăjduim că societatea românească va înţelege însemnătatea atelierului, dându-i meritul sprijin.

(m)

Gazeta Transilvaniei

E susţinută de abonaţii ei.
Asociaţiunea „Astra” Braşov
împlineşte tot ce nu se ajunge.
Se gândeşte cineva la asta?

În fund de groapă o gamelă cu apă stătută-unsuroasă în care înnoată câteva bucăţele de pâine de campanie rusească.

Din sacul de merinde scot jumătatea mea de pâine, câteva bucăţele de zahăr şi un pachet de ţigări „Antonescu”. Mai mult n'am.

Ba nu! Mai am revolverul. Un glonţ repezit în tâmple acestui cap de 25 de ani şi fratelui meu i-aş face cel mai bun serviciu.

Îi pun o ţigară între buze, aprind şi eu una şi fumăm privind în zare, acolo unde cerul se împreună cu marea.

Rusul are ochii albaştri-verzi, ca marea de sub noi.

— Brat!

Vrea să-mi arate ceva. Cu mâna dreaptă încearcă să ridice mantaua. Îl ajut eu.

Carnea a nceput să-mi tremure şi şipătul de groază mi s'a suit în gât

şi a murit acolo. De lângă şold, piciorul drept e legat strâns cu un centiron, ca să oprească sângele, iar restul atârână sfâşiat de explozia vreunui proiectil.

— De câte zile eşti aici? — îl întreb acoperindu-i trupul cu mantaua.

— Dwa!

*

— Ta-ta-ta-ta! Ta-ta-ta-ta!

Gornistul Jana sună „Inaintarea”. Compania se încolonează. Patrurile, trei câte trei, pornesc pe direcţie, cu distanţele şi intervalele reglementare. Plâng osiile căruţelor neunse şi coviltirile se profilează până departe pe drumul fără sfârşit.

Glasul maiorului se aude răspicat:

— Ordinea de marş: A 7-a în cap, cu un pluton-mitraliere; urmează a 5-a cu alt pluton mitraliere şi-apoi restul. Mă găesc la compania 7-a cu grupul de comandă. Executarea!

Pe urmă:

Dintr'o arhivă secretă braşoveană

Statul poliţist

de I. Urcanu

V.

Abia expediază prefectul Maurer rezultatul anchetei din Purcăreni şi primeşte dela primul ministru Bánffy un alt ordin de cercetare contra comerciantului *Diamand Manole*, care a trimis învăţătorului gr. cat *Elle Pop* din *Şomcuta mare* suma de 287 florini. Această sumă încă este probabil tot dela secţia feminină a Ligii Culturale. Cere să i se raporteze deodată cu cazul lui Ghişia.

Nr. 432/Res. 24. V. 1895

Prefectul îl incredinţează şi cu această cercetare tot pe prim-notarul judeţean *St. Pânczel* cu Nr. 85/Res. — 28. V. 1895.

La 4 Iunie *St. Pânczel* înaintează prefectului dosarul cu procesul verbal de cercetare în cazul lui *El. Pop*, Nr. 90/Res. — Lipsind dela dosar procesul verbal, nu putem cunoaşte conţinutul aceluia.

Mare grijă făcea guvernului urmărirea organizaţiilor Ligii pe teritoriul judeţului. Primul-ministru Bánffy cere prefectului Maurer la 16 Iunie 1895 să cerceteze câte din cele 28 filiale ale Ligii Culturale din Transilvania se află pe teritoriul jud. Braşov. (Nr. 522/Res.), Comunicându-se ordinul căpitanului oraşului şi prim pretorilor spre cercetare cu Nr. 162/Res., la 25 Iunie, prim-pretorul din Feldioara raportează deja la 1 Iulie 1895 că Românii din plasa de jos ţin legături strânse de rudenie şi comerţ cu fraţii lor din Regat, iar agenţii Ligii au aici bun teren. Sunt greu de urmărit însă în lipsa de agenţi pricepuţi, iar între Români obia se găsesc elemente de încredere. (Nr. 164 Res.)

În acele zile de urmărire febrilă contra Ligii prefectul Braşovului primeşte o telegramă cifrată dela *Şandor Iános*, prefectul Târnavei mici, prin care-l avizează că 6 studenţi, de origine transilvană, fac turnee din incredinţarea Ligii pentru convocarea unui congres. La 1 Aug. se vor întâlni la Braşov cu prof. *Axentie* şi *Mazere* care le aduc bani.

29 VII 1895 (fila 195-196).

Telegrama este transmisă imediat şi preşidenţiei consiliului de miniştri.

La 27 Iulie baronul Bánffy cu Nr. 753/Res. cere prefectului din Braşov raport amănunţit despre filiala Ligii Culturale din Braşov.

Prefectul raportează că, după cercetări minuţioase s'a convins că deşi în Braşov nu se poate descoperi o fi-

lială organizată a Ligii, totuşi ea există şi lucrează ca una bine organizată.

Acest lucru s'a văzut la procesul Memorandului:

1. *Firele organizaţiei duc la corpul profesoral al şcolilor secundare ortodoxe din loc, ai cărei membri au sprijinit acţiunea în primul loc, respective mai făţiş.*

2. *Că în ajutorarea familiilor celor osândiţi în procesul Memorandului prin colectarea şi vânzarea articolelor de industrie casnică este o strânsă legătură între cei de aici şi de dincolo iar că D-na *Stihleanu*, soţia prof. universitar, este intermediară s'a văzut din primirea la sosirea în gară şi dela manifestaţia dela plecarea ei, la care ocazii s'au întrecut comercianţi, bancherii şi fabricanţii români de aici.*

3. *Intermedierea ajutoarelor dela Ligă se face de sigur prin directorul filialei băncii Albina de aici şi a proto-popului *Vasile Voina*, care pleacă cel puţin odată la lună împreună la Bucureşti, — de obicei spre sfârşitul lunii, — unde nu pot să fie controlaţi, ci cel mult se poate constata că au plecat şi au stat acolo 1—3 zile. Pe aceşti doi domni adeseori îi însoţesc şi 3—4 preoţi străini, care ocupând un compartiment mic în tren, sunt chiar aşa de izolaţi ca şi în Braşov în adunările bisericeşti, conferinţele profesoriale sau în sălile casinei valahe, absolut imposibil de a fi apropiate.*

La discreţiunea Valahilor se mai adaugă şi exclusivismul lor în căsătorii şi vieaşa socială, aşa încât este imposibil să afli dela ei ceva date.

Preoţii apoi fac totul pentru păstrarea secretului, ca nu cumva să se afle primirea acestor ajutoare, din care o parte o folosesc spre scopuri personale.

Ei luptă nu numai din fanatism ci şi din interes material şi pretind maximul unui ideal irealizabil, ca să poată obţine cel puţin menţinerea limbii lor materne între marginile legilor în vigoare. (Nr. 124/Res. — 20 Aug. 1895).

Partea însinuantă din acest raport la adresa preoţilor noastre e uşor de distins, ea având menirea să acopere şi scuze insuficienţa cercetărilor făcute.

În aceeaşi chestiune prim-pretorul din Satulung raportează că în plasa lui nu s'au făcut colecte în bani pentru scopuri de agitaţie. (No. 28/Res. — 14 August 1895).

— Unde-i adjutantul?

Adjutantul, ca trezit din vis, strânge mâna unui om ce moare; se scoală ameţit de pe marginea gropii, cu trupul sdrobit ca după o boală grea şi, năucit, cu capul în piept, porneşte, urmărit de ochii unui bolşevic ce a vrut să-i sărute mâna.

Din urmă parcă se mai aude un „Frate!” cu rezonanţe adânci în inimă.

Şi cum merge pe drum de sahară, zorind să-şi ajungă camarazii, bidonul gol, lovit de şold la fiecare pas, scoate un sunet de paşi în catedrală pustie.

*

— De unde vii, domnule locotenent?

— Din mine, domnule maior, din mine viu...

Ion Colan

Medallon:

Drăguţescu

Nu ştiu cum aş putea scrie despre arta lui Drăguţescu. Artă lui nu e nici formidabilă, nici extraordinară. E pur şi simplu artă adevărată. Ca şi cum ai spune despre un lucru, numindu-l fără porţiţă de strecurare pentru un cât de minuscul echivoc.

Drăguţescu este întreg risipit în linii, în nuanţe, în expresii. Tânăr şi maestru, ucenic şi dascăl cu îndelungă experienţă. Nimic însă supărător în ansamblul larg şi clar în care viziunea lui se conturează. I-am văzut bucăţile expuse la Ministerul Propagandei. Dela copiii cu întristare abia nuanţată în priviri, dela priveliştile italiene, senine şi degajate ca şi sufletul mediteranian şi până la uleiurile grele, masive în compoziţie, ca un rezultat bogat în urma unei aprige sbateri de muncă, Drăguţescu rămâne acelaşi. Fluid, hidragiric şi totuşi echilibrat.

Privească oricine copiii lui Drăguţescu. Nu-i va putea uita, după cum greu te poţi desprinde, odată intrat, din lumea copilăriei lui Creangă. Ceea ce însă e mai ciudat la Drăguţescu este înţelegerea, interpretarea copiilor. Trăşti, sbuciumaţi, involboraţi şi sfârşind printr'o senină iluminare. Peste tot planează sentimentul nostalgic al aşteptărilor. Câmpul acesta îi stă larg deschis. Cuceririlor de acumă are să le urmeze altele.

În Italia, de unde bogat se întoarce ca să ne îmbogăţească pe noi, Drăguţescu a fost martorul stingerii pe culmi de mit şi legendă a poetului Ion A. Bucur. Schiţele sale ni-l înfăţişează pe acest prinţ al poeziei, sfârşit într'un destin similar cu al lui Ion Moldoveanu, dela cea dintâiu ingenunchiere în boală până la stinsa dar calma lumină a măştii mortuare. Albumul „Cântarea umbrelor”, pe care Drăguţescu îl va tipări în curând, cuprinde poeziile lui Ion A. Bucur şi interpretările sale în peniţă. O colaborare desăvârşită dacă ne gândim la peisajul sufletesc rezultat din contopirea lirismului de calmă şi edenică stingere cu care contribuie poetul şi puritatea liniei lui Drăguţescu. Albumul va conţine întâiul cules din roadele cele mai alese pe care, acolo, departe de ţară, în mijlocul veacurilor înalte, Drăguţescu le-a ştiut plâsmui. Italia l-a primit cum din plin se cuvenea. Expoziţiile sale dela Roma, Milano şi Veneţia ne dovedesc acest lucru.

Ştrăinătatea n'a întârziat să-i recunoască meritele. Pentru albumul ce intenţionează a-l tipări a obţinut până acumă 24 de înscrieri pentru Italia, 4 pentru Olanda, 2 pentru Germania şi 2 pentru Suedia.

Drăguţescu a primit recunoaşterea mai de vreme, deşi odată tot trebuia să-i vie. O generaţie glăsuştă prin el şi cu el se mândreşte o ţară

I-o datorăm toţi pentru că Drăguţescu n'a fost numai un artist admirat şi glorificat, ci, fără eforturi sau intenţii, un straşnic şi abil ambasador, pledând pentru o îndoită cauză.

Lucian Valea

Pregătirea viitorilor conducători ai Oficiilor de muncă

În vederea organizării și punerii în funcțiune a Oficiilor de muncă, plasare și îndrumare, prevăzute de legea din 5 Iulie 1943, ofiții care au menirea să elibereze cărțile individuale a brațelor de muncă, Ministerul Muncii angajează diurniști, bărbați, în gradul de șef de birou, cu o diurnă lunară de 18.200 lei, în următoarele condițiuni:

I. Să fie licențiați ai unei Facultăți de: Știință, Drept, Litere sau ai Academiiilor de Inalte Studii Comerciale și Industriale;

II. Să aibă vârsta între 25—35 ani;

III. Să consimtă să urmeze timp de un an, cursurile de specializare ale Institutului de statistică, actuariat și calcul, de pe lângă Facultatea de științe din București; în tot acest timp vor funcționa la Oficiul de muncă, plasare și îndrumare București, ca detașați;

IV. Să accepte ca după terminarea cursurilor de specializare, să fie încadrați, indiferent în ce localitate în calitate de conducători ai Oficiilor de muncă;

V. Să se oblige ca cel puțin 7 ani să funcționeze în calitate de conducători ai Oficiilor de muncă.

După terminarea cursurilor de specializare ale Institutului de statistică, actuariat și calcul, candidații vor fi obligați să depună un examen, cei reușiți putând fi numiți în grade până la șef de serviciu inclusiv, potrivit dispozițiilor art. 75 din Codul funcționarilor publici.

Cei ce doresc să ocupe aceste posturi vor depune la Direcția Evidenței, Plasării și Îndrumării Muncii, din Str. Toma Masaryk No. 9, cererile însoțite de următoarele acte:

1. Extrasul de naștere.
  2. Certificat de naționalitate și origine etnică.
  3. Copie legalizată după diploma de licență.
  4. Fișa dela poliție.
- Inscrierile se primesc până la 31 Oct. 1943.

Cum vor elibera soc. comerciale chitanța de plată

Potrivit art. 420 alin. 2 din legea timbrului, societățile comerciale de orice fel sunt obligate să emită chitanțe și adeverințe de plată dintr'un carnet cu duplicat, eliberarea și timbrarea fiind obligatorie sub sancțiunile prevăzute de art. 53 din legea timbrului.

Dela obligațiunea eliberării chitanțelor din carnetul cu duplicat, legiuitorul a exceptat cazurile când societățile comerciale primesc valori prin mandat poștal, cekuri poștale, rambursuri, poștale și feroviar, cu condițiunea însă ca documentul pe care societatea comercială certifică primirea valorilor, să fie timbrate.

În aceste cazuri deci, societățile comerciale, dacă achită taxele de timbru pe mandatul poștal, cekul poștal, etc., sunt exonerate de obligațiunea de a mai emite chitanțe din carnetul cu duplicat, pentru că actul pe care s'a certificat primirea, fiind un document oficial înregistrat la o autoritate publică, constituie oricând, pentru trimitătorul valorilor, — prin intermediul autorității publice, — un act descărcător al obligațiunii sale de plată.

Și.. Craiova

de

I. Bozdog

Anul trecut, analizând cartea unei scriitoare, arătam aberațiile ei privitoare la originea orașelor moldovene, a numirilor de munți și râuri. Acum iată câteva afirmații din lucrarea d-lui Elekes Lajos, apărute în volumul d-lui Mályusz Elemér „Transilvania și popoarele ei” sub titlul „Unguri în Moldova și Muntenia”:

„Cu atât mai grăitoare sunt numirile de localități. Aceste arată că Ungurimea s'a așezat în număr mai mare în Severin, pe Jiu și afluenții săi, ca și în Nordul Mehedințului, unele elemente ale ei trecând departe dela Craiova spre Sud.

Chiar numele Craiova — capitala Olteniei — care pe slavonește înseamnă „a regelui” — păstrează amintirea unei vechi întemeieri a regiilor maghiari” (pg. 149). „Ci numele unităților geografice mai importante de obicei sunt de origine maghiară. Iar asta dovedește că ungurimea s'a așezat aici mai de vreme ca și popoarele turce care au fost stăpâniți pământurilor voivodatelor române în sec. X—XIII. În aceste timpuri marea parte a Românilor își păștea încă turmele de oi prin Balcani”.

Ei sunt deci întemeietorii Olteniei, dar au fost... desnaționalizați!

În dezvoltarea și civilizația română au lăsat urme, deși între Olt și Ialomița abia le mai păstrează numele câteva localități geografice.

„Unul este Argeșul, o mică cetate de apărare transilvană, care mai târziu s'a prefăcut în oraș și, deși a servit de reședință a voievozilor munteni, a păstrat privilegiile de origine maghiară a cetățenilor săi până în timpurile moderne: Celalalt este Câmpulungul, unde până la 1300 avea reședința „Comitele maghiari”; mai târziu a devenit reședința întemeietorului de țară Basarab, dar locuitorii s'au bucurat de aceleași privilegii de origine transilvană, pe care le-au păstrat tot așa și pe mai departe ca și cei din Argeș”.

În Muntenia primul oraș și prima reședință voivodală s'au dezvoltat deci din colonizări din Ungaria, ca o strălucită dovadă ce importanța fundamentală a jucat spiritul de organizație medieval unguresc în ridicarea vieții românești. (pg. 150).

Ce noroc pentru noi că ni i-a dat Dumnezeu vecini buni și milostivi! De-acum știm și noi cu ce să ne mândrim.

Eu îi șoptesc d-lui Elekes încă ceva: Banul Mărăciună, — cel ce a plecat cu cetele lui spre a-l ajuta pe regele Franței — este sigur un descendent de al lor, mai ales că purta pinteni și a fost făcut și marchiz de Ronsard.

După el, voinice!

NOI nu avem subvenții dela nimăn!

Din lumea largă

Tălpi de pantofi luate din mare

Batoșii, somoni, plățele și mulți alți pești ce trăiesc în apele Mării No. dului contribuie astăzi în mare măsură la aprovizionarea cu piei. În Germania încă de acum câțiva ani acești pești sunt folosiți la obținerea de piele din care se confecționează, apoi genți de damă, cordoane, mănuși, tocuri cravate din aceste „piei de mare”. Proprietățile pielilor de pește, care fac din acestea un prețios material pentru confecționarea obiectelor de modă, sunt bine cunoscute și apreciate. Pe de altă parte și în industria de încălțăminte se întrebunțează la confecționarea părții superioare a pantofilor de damă și copți cu mult succes pielea de pește, totuși acum s'a ajuns la realizarea pielilor întregi din acest material, lucru care până acum nu fusese posibil. E drept că experiențele au cerut timp îndelungat pentru transformarea pielilor inflexibile și pe alocuri scorbtoase, într'un material bun pentru prelucrări, ceea ce e însă important este că s'a putut obține o încălțăminte ușoară și durabilă. În special pielele de batog, prin chols, amintind-o pe cea de vițel, se pretează de minune acestor scopuri.

Pantofii bărbătești din piele de pește vor fi treapta următoare ce va fi probată atinsă în acest domeniu. De asemenea se fac încercări pentru a obține din mare și tălpi. Perspective bune prezintă pentru viitor și întrebunțarea pielilor de pește în scopuri tehnice, căci acestea au dat bune rezultate ca curele de transmisiune în industrie. Se poate astfel constata că în război, deși acesta e poate un imbold în plus, cercetările științifice și activitatea germană cunosc o continuitate și dezvoltare neîntreruptă.

Știri din Orăștie

Bisericești

Pentru ca măreața catedrală ortodoxă să poată fi terminată și în interior, se face un călduros apel către toți oamenii de bine, ca să contribuie cu obolul lor bănesc, cu obiecte, ornamente etc.

Atât în cadrul asociației religioase „Oastea Domnului”, cât și la toate serviciile religioase, pr. Zah. Radu, parohul al III-lea, ține instructive și mișcătoare cuvântări și predici, ascultate cu plăcere de credincioși.

Pr. ad-tor protopopesc Iosif Vințan, într'o instructivă cuvântare a îndemnat credincioșii să cerceteze regulat și cu evlavie biserica, îndatorând la aceasta și pe învățători și elevii lor.

În Paraclisul liceului „A. Vlaicu”, se oficiază în fiecare duminică și sărbători liturgia de către pr. prof. Z. Stanciu și diacon I. Limbianu, răspunsurile fiind date de corul mixt al elevilor gimn. și elevii liceului, dirijat de d-l prof. N. Prația. Corul cântă uneori și în biserica ortodoxă.

În biserica unită pr. canonic V. Paveloniu protopop, asistat de pr. protopop refugiat Sim. Hațeganu, ține la toate serviciile divine cuvântări edificatoare.

Se strâng lucrurile vechi

În zilele de 24—31 Oct. 1943, echipe de colectare vor vizita toate gospodăriile pentru a strânge:

1. Fier vechiu și metale neferoase,
2. Cărpe, sdrênțe și materiale textile,
3. Hârtie
4. Obiecte de îmbrăcăminte și încălțăminte (bune de purtat, de reparat sau neîntrebunțabile).

Acțiunea urmărește sprijinirea economiei de război prin valorificarea materiilor prime, precum și ușurarea apărării sășii, dând posibilitate cetățenilor săși și dăscă podurile de obiectele de care nu mai au nevoie.

Un îndemn pentru a sprijini acțiunea poate că nici nu mai e necesar. Fiecare va recunoaște valoarea ei.

Fiscale

Ministerul de Finanțe a prelungit până la 15 Noembrie 1943 termenul pentru plata impozitului excepțional 5%, fără sancțiuni, la cumpărările de cereale făcute de întreprinderile autorizate în baza legii 79/943.

Abonații brașoveni

sunt rugați să-și achite abonamentul la administrația gazetei — B-dul Regele Ferdinand nr. 12 — fără a mai aștepta să le vină acasă încasatorul nostru care, din cauza lipsei de oameni, a primit, în cadrele „Astrei”, o altă însărcinare.

106 ani de luptă românească are „GAZETA TRANSILVANIEI”

Strigături basarabene

De 'nsurat m'aș însura
Nu știu mama ce mi-o da,
O să-mi dea patru prâjni
Să lerneț patru găini.

Fetele din satul meu
Se roagă lui Dumnezeu
Să le vină apa 'n ușă
Să se spele de cenușă.

Cine-a făcut crâșma 'n sat
A fost un om blâstămat,
Că de beau și mă îmbăt
Toate babele mă văd.

Frunză verde și-o nula
Cum să n'am inima rea —
Eu iubesc altul mi-o iea,
Ard-o focul lume rea.

Fetele din Valea Largă
Toate-s cu cămașa neagră,
Ori n'au apă, ori n'au lemne
Ori nu pot spăla de lene.

Culese de pe malul Nistrului
din com. Pugocen jud.
Tighina

M. Postolache

Biblioteca „Astra” Brașov
cumpără fie ani compleți, fie numeri răsleși din „Foaia pentru minte, inimă și literatură”, apărută la Brașov între anii 1838—1865.

Românii din Secuime

Frați, care și au pierdut graiul

de Ion Sterlopol

III.

Cine sunt acești Secui și ce înseamnă așa zisele „scaune secuiești”?

Pentru prima dată îi întâlnim în istorie la sfârșitul secolului XI, așa cum lămurește d-l G. Popa Lisseanu, sub regele ungar Ladislau cel Sfânt.

Ținutul Ardealului stăpânit, cum bine se știe, de o populație românească, fusese cucerit de către Ștefan cel Sfânt pe la anul 1000. Dar această cucerire nu a putut însemna în niciun caz exterminarea populației românești sau vreun exod în masă al ei.

Vremurile de azi, cu toate turburările lor, ne-au lămurit pe deplin problema acestor exoduri, de care atâta caz au făcut Roesler, Hunfalvy și atâți alți istorici unguri... Căci câți Români au părăsit Basarabia în 1940? Câți Români au părăsit Ardealul cotropit? Iată, așa trebuie să se fi făcut cea faimoasă „părăsire a Daciei” de către Aurelian, care a adus atâta apă la moara lui Roesler și a altor istorici maghiari.

Cucerind deci Ardealul, regii unguri au căutat să se pună la adăpost împotriva năvălitorilor, căci cine alții mai bine decât ei, știau ce înseamnă hoarde năvălitoare?

Continuare în pagina 6-a

De vorbă c'un viteaz

de Vasile Militaru

Stau de vorbă c'un viteaz, un flăcău cu spate late,
Dintre cei ce poartă plugul, fala horelor în sate...
Are ochi ca mura coaptă și mustața cum e spicul;
Ii lipsește mâna stângă, dar... e fericit volnicul...

— Spune-mi, Toadere, și mie: cum luptai și'n ce loc?...
Greu de spus cum ți-a fost mersul, când te-ai dus orbește 'n foc.

Dar ca să-ți cinstească pieptul cu-așa semne ce-ai făcut?...
— Ce-am făcut?... Păl... Cum aş spune?... Doar atâta... m'am bătut...
Am dat și eu fără milă, — că pe cât luai aminte, —
In războaie, totdeauna, mila moare mai 'nainte....

Și-mi adaogă viteazul, cu statura ca un brad:
Am luptat la Cherci, Odessa, Sevastopol, Stalingrad,
Marea de Azov, Cubanul, făr' ca nimeni să mă frângă,
Neputând să-mi ia dușmanul decât numai mâna stângă...

Insă mi-a mai rămas dreapta... Simt în ea putere nouă,
Câtă n'am simțit atuncea când le-aveam pe amândouă.
Peste-o lună plec la luptă, fiindcă nu vreau să mă las
Până nu le-arăt ce poate dreapta care mi-a rămas!

Scrisori către săteni

Sat fără biserică

de Bădicu Gheorghe

II.
Înainte de a gusta din mâncare, Sân-Petru se ridică în picioare, își făcu semnul crucii și rosti în șoaptă o scurtă rugăciune, ca orice creștin adevărat. Bețivii satului, văzând pe străinul că se închină lui Dumnezeu, se năpustiră asupra lui, ca niște câni turbați, și scoțându-și cuțitele de la brâu se repeziră să-l înjunghie.

— Dați-i la cap! Cum cutezi să-ți faci cruce, aici în satul nostru, vagabund bătrân și netrebnic ce ești?

Sân-Petru rămase nemișcat. Ii privea liniștit și blând drept în ochi, fără să rotească o vorbă. Dar — pe când îl împungeau cu cuțitele, — ce le văzură ochii? Sân-Petru rămânea neatins. Sângele nu curgea de nicăieri. Nicio picătură. Atunci înspăimântați, ca de o arătare din altă lume, brațele lor s'au oprit ca și când ar fi fost împietrite. Au ră-

mas toți cu ochii holbați la sfântul moșneag și cuțitele le-au căzut din mâni...

— Minunea lui Dumnezeu! E un semn! — începură să strige cu toții, dându-se un pas înapoi și aplecându-și capetele la pământ. Inmărmuriți în tăcere, porniră a se retrage rușinați spre ușă, până la cel din urmă. Apoi plecară care încotro, către casă, făcându-și mereu la cruce și șoptindu-și speriați:

— Ai văzut, măi frate? Asta a fost un semn de sus! Totuși este un Dumnezeu!...

Comoara Neamului

este titlul celei mai noi culegeri de folklor românesc, pe care o datorăm publicistului G. TĂSLĂUANU. Culegerea a apărut în zece volume uriașe, cuprinzând aproape trei mii două sute de pagini. Opera aceasta, care îmbrățișează toate genurile rile și fețele folklorului românesc, întrece tot ce s'a realizat până astăzi pe terenul acesta așa că pe drept cuvânt i s'a dat numele de Comoara Neamului. Asupra ei vom reveni mai pe larg.

Sân-Petru, rămas singur în ușa cârciumei, fu învăluit de un nor alb, ca de o lumină mare, și se făcu nevăzut.

O noapte de pace își coborî umbrele asupra satului adormit în spaimă.

În dimineața următoare, când oamenii, deșteptați din somn, ieșiră după trebile casnice, ce să vază? În mijlocul satului se înălța o biserică mare și frumoasă, nouă-nouță, și strălucea în lumina soarelui, ca un bob de mărgean.

Când au văzut-o și asta, s'a adunat întreg satul, cu femei și cu copii și plângând de bucurie și de pocăință au căzut în genunchi la ușa bisericii. Iar de sus, din înălțimile cerului, părea că coboară asupra lor binecuvântarea Domnului prin glasul clopotelor, care au început să sune singure...

Dumnezeu săvârșise minunea.

Ce mai așteaptă?

de pr. Alex. Florea

Slujind lui Dumnezeu în rosturile în care suntem puși, căutăm să aducem la adăvărata trăire religioasă pe toți fiii neamului.

Avem oameni care cad și se ridică, dar găsim și de acei, care se încapăținează pe o cale greșită.

Umblă mereu pe drumuri străine, nu ridică niciodată o frunte senină și împăcată cu conștiința și cu legea. Ei se frământă cu întrebări ale credinței pentru care nu au nicio înțelegere. Se tem de lumină ca sobolii.

Ei vor să rămână lăpădați de lege, sectari.

Le-am dat lumină, nu vor s'o vadă. I-am chemat aproape de noi, nu vor să vină.

Toate le-am făcut pentru acești fii ai rătăcirii.

Dacă totuși ei persistă, atunci în a cui slujbă sunt?

Copilul care fuge de casa nașterii sale, care nesocotește chemările tatălui său, mai face slujbă casei părintești?

Cu toată intențiunea bună a stăpânirii, care stăruie pentru unirea tuturor conștiințelor românești, sectarii nu se pleacă.

De dragul cui stau închiși în mândria lor întunecată și refuză chemarea neamului și a bisericii?

De ce stau mereu în așteptare, nesupuși, cu scopuri ascunse? Și oricâtă dragoste și interes lise arată, o batjocoresc,

Continuare în pagina 6-a

Intoarcerea lui Ion Oana

de Dr. Ilie Dăianu

Îl cunosc de câțiva ani pe acest tânăr râvnitor. Când era în liceu la Alba-Iulia, mi-l lăuda unul din profesorii săi. L-am văzut și la el acasă, în satul Cioara. Este descendent al aprinsului călugăr Visarion.

Pricep deci obârșia spiritului dornic de știință al tânărului poet de la Cioara. Dar nu pricep de ce umblă tot după izvoarele străine ale poeziei. Paște necontentit câmpiile poeziei exotice, și rar se oprește pe la dumbrăvile cu filomele, cu izvoare ale gândirii și cu răurile de cântări ale pământului autohton.

Deunăzi totuși l-am surprins în „Tribuna” scoțând la iveală

o floare din aceste dumbrăvi, o mărgea a poeziei populare. Dar cum rar se abate pe aceste tărâmurile, s'a împiedecat. Poezia ce o citează — nu știu de unde a scos-o — a ciopârțit-o rău. Eu voiu da textul întreg și autentic al acestui mărgean de poezie ca cititorul să poată face comparație.

D-l Oana o citează astfel:
Dela Murăș până'n tău (?)
Ard două lumini de său.
Zlăua ninge, noaptea ninge,
Nimeni nu le poate stinge...
Decât mândra mea când plânge.

Iată acum textul pe care-l socot eu autentic:

Peste Mureș, peste tău...
Peste Mureș, peste tău,

Ard două lumini de său.
Nime nu le poate stinge,
Ori de ploaie, ori de ninge,
Numai mândra mea când plânge,
... Iar când râde,
Iar s'aprinde...

DI. Oana așa dar o ciunțește, lăsând la o parte stihul din urmă, care dă toată deslegarea plină de duh a celor două lumini, pe care nici ploaia, nici ninsoarea nu le poate stinge și care încheie ca un ritornel ce rotunjește admirabil ideea.

Ori cum îmi căzu bine, să văd pe acest suflet tânăr, că se întoarce la tărâmurile poeziei noastre autentice. De ar face-o și ceilalți tovarăși. Vorba poetului german:

Wozu in der Ferne schweifen,
Wenn das gute liegt so nah!
La ce să alergăm departe, în vecini, când mărgăritarele n's-așa de aproape, în apele noastre?

Românii din Secuime

Frați, care și-au pierdut graiul

de Ion Steriopol

Continuare din pagina 5-a

Și astfel, făcând întărituri împotriva Cumanilor, în partea centrală și sudică a Ardealului, regii unguri au colonizat aici pe acești Secui, a căror origină nu este încă definitiv determinată, căci chiar teoriile ungurești, peste 15 la număr, nu sunt încă de acord, în această privință.

Marele regretat, Nicolae Iorga, credea că acești Secui ar fi resturi de ale Cumanilor învinși de regele Ladislau, și care i-ar fi colonizat în partea de Sud-Est a Ardealului.

— Urmează —

Ce mai așteaptă?

de pr. Alex. Florea

Continuare din pag. 5-a

orice atențiune li se împărtășește, o nesocotesc.

Niciodată nu s'a putut vedea la oameni, care s'ar zice că n'au scopuri rele pentru ei și pentru neamul lor, să stăruie cu atâta încăpățănare pe calea cea mai greșită.

Ce fac? Ce așteaptă? În aceste vremi, când neamul este prins în cea mai grozavă încăierare cu dușmanii din afară, pentru a-și menține credința și patria, sectarii nu simt că trebuie să fie cu gând și cu suflet alături de noi?

De ce mai stau atunci în afară de comunitatea de simțire și de credință a neamului?

Ori așteaptă, prin atitudinea lor separatistă și de adversitate, să vie vremea în care, — alături de atei și internaționaliști — să pună târnăcoapele la temelile bisericii și neamului? Ca să se știe!

Știri din Oraștie

Sociale

Comitetul local al Consiliului de Patronaj de sub conducerea d-nei Aurora dr. Dobo, între multe acte sociale umanitare și național-patriotice, a decis să zidească cu ajutorul armatei și a primăriei o casă corespunzătoare de locuit, cu anexele ei pe seama unei femei văduve de războiu cu 7 copii.

Literare

D-l prof. Valer Bora, membru al Soc. Scriitorilor din Ardeal, autorul mai multor scrieri și poezii apreciate și premiate, a scos o broșură intitulată: „Omăgiale camarazilor mei de muncă și credință pe ogorul Neamului“, în care sunt reproduse poeziile de o puternică sugestie socială, național-patriotică: „Invățătorii“, „Dascălița“... Vor apare în curând: „Glorioasele noastre opinii“, poeme și „In satul fără oameni“, roman, din viața învățătorilor.

Dr. M.

Educație creștină

de N. Bârsan

S'au deschis de o lună porțile școlii, ca să primească lămina oaste dornică de lumină, deși ne aflăm în anul celor mai grele eforturi, în anul încercărilor ce au fost biruite prin jertfe.

Cu toată durerea ce ne sfășie lăuntric și care s'a restrânt și în înfățișarea noastră ca o pecete ce nu se poate șterge încă, totuși viociunea acestui început și iureșul primăvăritic al tinerimii de azi, ce reprezintă țara și biserica de mâne, a adus o undă de nădejde peste indoiiala ce ne ține încătușaji.

Ca orice an de muncă, el este un prilej de meditație. Un fel de program și poruncă. Aceasta cu atât mai mult cu cât știm că nicăiri mișcarea și viața nu e mai intensă ca în lumea școlară. Cu legăturile ei întinse în toate straturile sociale ca dă, în nenumărate rânduri, tonul și altor ramuri de ocupații

De aceea rolul dascălului se înalță ca un munte de granit ce spintecă zarea întunecată. E vorba doar de pregătirea noilor generații, a viitorilor cetățeni și fii ai bisericii.

Scopul este ca în acest mare laborator să se plămădească însăși viața religioasă-morală a credincioșilor noștri de mâne. E viitorul în formație. Lucrarea ce aici se îndeplinește este covârșitoare prin importanța și urmările ei.

Iată de ce munca și efortul apostolilor catedrei trebuie sporită mai ales azi, când atâtea curente vrăjmașe amenință unitatea neamului și chiar viitorul bisericii; când în răsărit sufletele nevinovate a milioane de copii se otrăvesc sistematic cu otrava necredinței, ca să se pregătească pe mâne o generație nouă, sinistra ostire a ateismului activ, care să lovească biserica lui Hristos, exterminându-se orice principiu sfânt din suflete și din lume.

Nu ne este îngăduit a lua ușor problema educării creștine a tineretului ca mijloc suveran de a întări poziția bisericii față de cercările ce se arată. În orice împrejurare și orice poziție privind tineretul școlar, extrașcolar și premilitar se cere

să fie adusă în legătură cu credința creștină, ce a trecut neamul peste atâtea volburi.

Mintea trebuie cultivată fără indoiială, întocmai ca și întărirea fizicului, însă nu mai puțin adevărat este că, pe primul plan trebuie așezată dezvoltarea însușirilor sufletești, care domină toată activitatea de mai târziu a tânărului. Aci de bună seamă problema educației creștine întâmpină greutăți care nefiind trecute, încep a incolți consecințele; lipsa respectului față de cei în vârstă, răcirea dragostei față de părinți și mai ales desechilibrul total sufletesc ce aduce, în ordine socială, prăbușiri grave.

Tânărul subred moralicește devine un răsărit. El este pierdut pentru societate, mărind gloata celor care vatămă prestigiul neamului.

Formula constantă a educatorilor din apus era: „Nu tindem să formăm savanți, ci caractere“. Pe acest drum s'au canalizat toate strădanile conducătorilor țării din apusul Europei, și se pare că începe și la noi.

Dacă familia e chemată să implante în sufletul copilului sămânța tuturor virtuților, nu mai puțin adevărat e faptul că școala trebuie să se apropie de familie, substituindu-se în sentimente de: dragoste, încredere, respect și dreptate.

În același fel vorbii și Carlyle în „Eroii“ lui celebri, așezând greutatea pe caractere, pe care; „Tu nu poți să le cumperi cu toți banii tăi, nici nu poți să le înfrânezi cu spânzuratorile și pedepsele tale legale“.

Doar istoria omenirii este cea mai bună icoană în această privință. Ea a dat caractere pe care s'au bazat popoarele în clipele lor epoeice și a dovedit cu belșug de amănunte țara lor.

Dar eroii noștri ce mor ca odinioară Dacii?

Iată pentru ce trebuie să se pună greutatea principală pe educația creștină, care aprofundează conștiința umană și o face să tremure în fața nedreptății.

Putem renunța oricând la oamenii de vastă cultură, dar imo-

rali, ca fiind cei mai primejdioși și să tindem spre cei mai modești ca factură intelectuală, dar curați în linia lor de viață.

Aceasta atât în vreme de războiu, cât și în timp de pace. Prestigiul unui neam pe scara civilizației e în funcție de elita pe care și-o crează. Valoarea acestei elite nu se măsoară numai după cantitatea savanților, ci mai ales după calitatea caracterelor.

Puterea de viață a unui popor se sprijină pe valoarea lui morală.

Iar azi, pentru a ajunge la remedierea crizelor în care ne sbatem, e lipsă de caractere pe care nu ni le poate da decât o educație creștină și religioasă.

Ajungerea la această țintă depinde în largă măsură de educatori. Dacă aceștia cresc tineretul în cultul virtuților, vor culege niște oameni cu dragoste de neam, spirit de jertfă și stăpâni ai credinței în Hristos. Iată de ce alegerea sistemului de educație al tineretului este de o însemnătate covârșitoare pentru ridicarea prestigiului unui popor.

Și nimeni altul ca Hristos n'a putut pecetui datoria omului în viață ca atunci când a spus: „... dați Cezarului cele ce sunt ale Cezarului și lui Dumnezeu cele ce sunt ale lui Dumnezeu“.

Dacă aceasta ne-ar fi lozinca, nu s'ar mai întâmpla ca în zilele de praznic sufletesc tineretul să fie invitat, chiar și prin radio, iar de multe ori obligat să participe la reprezentațiile teatrale, cinematografice ori sportive, atunci când în lăcașurile dumnezeiești se ingenuche pentru luminarea viitorului, așa precum îl dorim,

Și iarăși zic că, tot în aceste zile de răcoare sufletească, când glasul tainic al clopotelor cheamă sufletele, de pe lungul văier și întinsul șesului, la rugă, tineretul premilitar n'ar trebui să mai fie pus să împrăstie pietrișul din grămezile de pe drum. Viitorul ne cere oameni care să-și facă și Sfânta Cruce, nu numai să tragă cu pistolul.

Pe românește: educație creștină.

Din lumea largă

Hărți plastice în atlasele germane

Până în prezent înălțimile se prezentau în hărțile atlaselor de școală prin linii de înălțime și prin folosirea colorilor, verde pentru șes, cafeniu pentru munți, galben pentru dealuri și roșcat pentru munții înalți. Nouul procedeu „Wenschow“ a permis editarea unor atlase de școală cu hărți „in relief“, prezentându-se plastic spațiul tridimensional, fără ajutorul colorilor. Prezentarea plastică se obține astfel: se taie plăci subțiri de ghips din care se formează o imagine reliefată a hărții. Cu ajutorul efectelor de lumină se fotografiază relieful, iar fotografia redă o imagine plastică a peisajului. Această fotografie este baza pentru harta tipărită obișnuit în atlase. Prezentarea terenului rămâne însă atât de plastică, încât copilul poate recunoaște foarte ușor diferitele altitudini. Astfel, culoarea poate fi folosită pentru prezentarea altor lucruri, de pildă pentru prezentarea vegetației, culoarea maro-cenușie reprezintă ogoare, verdele închis pădurile, verdele deschis câmpiile.

Tancul viu al stepelor

După aprecierile cele mai noi, n'ar mai exista pe pământ decât o sută de rinoceri. Este un aspect mînănat, de neuitat, acela al unui rinocer fugind și bătătorind pământul. Din păcate aceste animale de stepă din Africa, insulele Sunda și India au devenit foarte rare, așa încât puțini oameni au ocazia să le vadă. Cel mai bătrân rinocer existau încă în epoca eocenă în Europa, fiind răspândiți și în America din epoca oligocenă până la epoca pliocenă. Rinocerul Diluviumului trăia în Europa odată cu mamutul și omul. Astăzi mai există rinocerul indian la poalele Himalaiei, foarte rar, care atinge o greutate de 2000 kg. Pielea acestuia este împărțită în diferite carapace prin cute. Mai mic este rinocerul de Java. Fiind după elefantul cel mai mare vertebrat din lume rinocerul de mlaștină, care are o lungime de 4½ metri și înălțime de 2 metri, pare un adevărat tanc viu. Acesta și rinocerul cu cornul ascuțit trăiesc în Africa și sunt numiți rinoceri albi, din cauza colorii lor de un cenușu deschis. Aceștia au pierit aproape complet. Pierirea lor se explică prin faptul că au fost foarte mult vânați. Cornul este un mândru trofeu de vânătoare; din corn indigenii fac de asemenea mîneri și cești; pielea este prelucrată în scuturi, blăci etc. Carne și grăsimea se mănâncă iar picioarele se folosesc ca ciocitoare pentru mese, coșuri de hărți etc.

D-nii colaboratori sunt rugați a ne trimite articole scurte

Eroii noștri

Sânpetru

Rotaru Dumitru

Sublocotenent rez.

Născut la 21 Sept. 1907 în comuna Sculeni jud. Bălți, învățător definitiv și director școlar, transferat dela Apața la Sânpetru, căsătorit, având și un copil, eroul sublocotenent de rez. Rotaru Dumitru cade eroic la STALINGRAD, lovit în cap de un glonț în ziua a șaptea a lunii Octombrie din anul 1942.

În șirul lung al numelor, pe care dascălimea românească le-a încrestat pe crucile de lemn semănate de-a-lungul stepelor răsăritene, cel al lui Dumitru Rotaru veghează luminos lângă recunoștința ce i-a adus-o neamul acordându-i „Coroana României“ și lângă pomenirea ce i-o săvârșesc sufletele dragi lui altădată. Ardealul și-l revendică socotindu-l ca pe unul din fiii lui dragi.

Parchetul Tribunalului Braşov

**Cererea înregistrată sub
Nr. 13303/1943**

Domnule Prim-Procuror,

Subsemnatul Măndru Gheorghe, domiciliat în Braşov, Str. Aurel Vlaicu Nr. 43, refugiat din comuna Sărmaş, jud. Mureş, respectuos vă rog să binevoiți a dispune îndeplinirea formelor legale pentru reconstituirea extrasului de naștere al fiului meu legitim Liviu Măndru, născut în comuna Sărmaş, jud. Mureş, la data de 4 Oct. 1920, de religie gr. cat., din părinți căsătoriti legitimi. Măndru Gh. și Ecaterina Măndru născ. Suciu, amândoi de religie gr. cat.

Propun martori pe: Liviu Urzică și Pop Aurel, amândoi domiciliați în Braşov, la Administrația Financiară.

Cu stimă:
Măndru Gheorghe

Nr. 13303/1943
8 Oct. 1943.

Nol, Primul - Procuror al Tribunalului Braşov,

În conformitate cu dispozițiile art. III din Decretul-Lege Nr. 4062/1943, referitor la reconstituirea actelor de stare civilă ale refugiaților din 14 Decembrie 1940, invităm autoritățile și persoanele care dețin extrasele sau alte înscrisuri referitoare la actele ale căror reconstituire se cere prin petițiunea de mai sus, să le depună de urgență la acest Parchet.

Prim-Procuror
A. Maiei

Secretar
A. Vâlceanu

Primăria com. Moieciul de jos
Județul Braşov

No. 1760/1943

Publicațiune

Primăria com. Moieciul de jos, Jud. Braşov, vinde prin licitație publică în bloc, în ziua de 6 Nov. 1943, ora 11, parchetul No. 5 din pădurea „Greotiş” în cantitate de 478 arbori molid, lemn de lucru cu un volum de 192 mc.

Licitația se va face cu oferte închise și sigilate și cu banii gata.

Vadul este de 10% în numerar sau efecte garantate de stat.

Licitația se va ține în conformitate cu art. 88-110 din Legea Contabilității Publice.

În caz că prima licitație va rămâne fără rezultat, se va ține a doua licitație în ziua de 14 Nov. 1943, ora 11, tot în localul primăriei și în aceleași condițiuni.

Moieciul de jos, la 19 Oct. 1943.

Primar Notar
Joan Gh. Zichil Dumitru Vişa

Ministerul Finanțelor
Direcțiunea Generală Administrativă
Direcțiunea Personalului

No. 659.660 din 9 Oct. 1943
Jrn. No. 63878/933, Dos. 26

Comunicat

Se aduce la cunoștința celor interesați că, în ziua de 15 Noembrie 1943, se va ține un concurs pentru ocuparea posturilor de dactilograf, din administrația centrală și serviciile exterioare ale Ministerului de Finanțe.

Cererile de înscriere și actele necesare se vor depune la Direcțiunea Personalului, până cel mai târziu la data de 10 Noembrie 1943.

La Minister și la toate Administrațiile Financiare din țară se găsesc afișate instrucțiunile complete, în care se arată condițiunile cerute, actele necesare, localitățile unde vor funcționa comisiunile de examinare, posturile vacante, precum și programa analitică, privind acest concurs.

Aviz

Persoanele care au călătorit în seara zilei de 27 Sept. 1948, orele 19-19,30 în autobuzul R.I.M.B. dela gara Braşov spre „Aro” și care au auzit incidentul dintre soldatul invalid Mosora și căpitanul rezervă îmbrăcat civil Stan sunt rugate a trece pe la Parchetul Curții Marțiale Braşov din Cazarma Regimentului 41 Artilerie, Str. Lungă, pentru a da relațiuni, în interesul cercetărilor în orice zi dela orele 7-13 și după masă dela orele 16-19.

VĂ CADE PĂRUL?

Nu luați prea în ușor această cădere și nu priviți cu nepăsare cum se pierde zi cu zi o podoabă de preț!
Cu fiecare fir de păr, se duce puțin din viața și tinerețea D-v. Considerați această înștiințare nu numai ca un sfat amical, dar și ca un avertisment pe care îl dăm tinerilor între 20 și 30 ani.

● De aceea, dacă observați că părul D-v. își pierde strălucirea și frumusețea și e plin de mătreafă, dacă la pieptănăt scoateți pieptenele plin de păr, să știți că părul D-v. este în primejdie și că vă amenință chelia urită, nesănătoasă și nevindecabilă.

● Pentru lămuriri și sfaturi cereți chiar azi broșura No. 8 trimițând bonul de mai jos, împreună cu lei 20.— în mărci postale către LABORATORUL VOREL PIATRA-N. Este o broșură extrem de interesantă, cuprinzând îndrumări pentru buna îngrijire a părului și multe sfaturi folositoare.

BON No.12

pentru
broșura nr. 8
Acest bon se va tăia
și trimite împreună cu
20 de lei în mărci
postale către
LABORATORUL
VOREL PIATRA-N.

Laboratorul VOREL Piatra-N.

DUPĂ CULESUL VIILOR...

DELA 3-28
NOEMBRIE

Nu semeni nu culegi!
Nu joci nu câștigi!
Jucând acum la clasa 5-a
poți deveni multi milionar.
Se distribuie câștiguri în valoare de
Lei 258.450.000
ȘI MARELE CÂȘTIG DE
Lei 30 Milioane

LOTERIA DE STAT 5
Tragerea clasei a 5-a

LA 3-4-5, 9-10-11, 14-15-16, 18-19-20, 23-24-25 și 28 NOEMBRIS

● CUPRINDE ●
GRIS DE GRĂU ȘI
CALCIU FOSFORIC
FOSFAT DE CALCIU

Baby Gris
Esculap
SAR

**BABY
GRIS**
-ESCULAP-

LABORATOR DE PRODUCEREA
CHIMICO-FARMACEUTICE
BUCUREȘTI
TELEFON 5.02.39

GRIS CU CALCIU
PENTRU COPII SUGARI

Cel mai bun și cel mai indicat
ALIMENT PENTRU COPII SUGARI
pentru că este bogat în clucide, în
proteide și conține Fosfat de Calciu
ribazic, care se asimilează aproape
în întregime și e foarte necesar în
epoca de osificare și de apariție
a dinților

O recoltă frumoasă
și
sănătoasă în lan
obțineți saramurând
numai cu

GERMISAN
uscat și umed

E. te economic și mărește considerabil prețul recoltei
Atențiune! Vin însămânțările de toamnă...

GERMISAN

distruge mătura la grâu, tăciunile și mucegaiul de zăpadă la secară, sfâșierea frunzelor de orz, antracnoza la mazăre și fasole, putregaiul rădăcinilor la sfeclă, tăciunile îmbrăcat la orz și ovăz.

Produs original Fahlberg-List A. G. Magdeburg.

Autorizat de Ministerul Agriculturii și Domeniilor cu Nr. 1/1937, 107/1939, 113/1940, 142/1941, 2/1939, 144/1941

La toate Camerele, Ocoalele și Sindicatul Agricole, Cooperative, Semințerii și magazine de specialitate. Unde nu găsiți adresați-vă la:

„AGRICOLA GERMISAN” București Bd. Mărăști 45. Tel. 5.94.78—5.61.01

Citiți și răspândiți
„Gazeta Transilvaniei”

Informațiuni

Abonamente de sprijin

Inginer Gheorghe Pop, Brașov	Lei 2000
N. N., Brașov	1000
Dr. Beniamin Suciu, notar publ. c., Agnita,	1000
Ioan Negreanu, pretor re- fugiat, Rodna	500
Silviu Meșianu, notar, Crizbav,	500

Dela Universitatea liberă muncitorească

Duminecă, 24 Oct. la orele 11.30 în sala „Astra“ va vorbi în cadrele univ. libere muncitorești d-l Dr. S. Opreșescu, medic, despre „Bolile muncitorului“.

După conferință urmează trei filme culturale și un jurnal.

Danie

D-l Matei Boeriu, pensionar în București, a donat la Masa Studenților „Virgil Onițiu“ dela liceul „A. Șaguna“ din loc, al cărui elev a fost, 2500 lei. Mulțumiri.

Serate dansante

Noi suntem contra acestor serate, oricine le-ar organiza și indiferent de scop.

Nu ne poate fi permis, în timp de război, când al noștri mor, noi să dansăm pe morminte, ca din venitul petrecerii noastre, să alinăm durerea acolo unde sunt.

Noi fixăm prin aceasta un punct de vedere.

Pentru cei ce vor să exercite un comerț

Camera de Comerț și de Industrie din Brașov aduce la cunoștința celor care solicită autorizări de a face comerț că sunt obligați, conform dispozițiilor Ministerului Economiei Naționale, să prezinte în vedere obținerea autorizării, să depună și o declarație, pe răspundere proprie, de activitatea avută în trecut.

Se atrage atenția că, cei care se vor dovedi că au făcut declarațiile inexacte, vor fi sancționați potrivit dispozițiilor legii Nr. 125—941.

Totodată se atrage atenția că, cei ce au obținut autorizația de exercitare a comerțului, pentru a putea înscrie firma la Registrul Comerțului, vor fi obligați, tot în conformitate cu dispozițiile Ministerului Economiei Naționale, să prezinte odată cu formularele de înscriere de firmă și contractul de închiriere a locului în care va funcționa întreprinderea respectivă, sau actul de proprietate al acestui local, precum și fotografia interiorului și exteriorului magazinului.

Cum potrivit legii Registrului de Comerț declarațiile ce se fac la Registrul, trebuie să fie reale și cum declararea unui sediu e obligatoriu pentru o realitate, se atrage atenția că neprezentarea contractului de închiriere, sau a contractului de proprietate, va determina respingerea cererii.

Biblioteca „Astrei“ Brașov

este deschisă în fiecare zi de lucru, între orele 9-12 și 15-19. O sală de lectură bine întreținută, cu 40 de locuri, stă la dispoziția cititorilor. Secția de împrumut funcționează și ea.

Cronica Războiului

Țara și evenimentele

Intr-o vreme când evenimente prospete vin să completeze cronica celui de al doilea război mondial și când s'ar putea vorbi de oarecare clarificări în raportul de forțe politice și militare al taberelor beligerante, luăm act de câteva manifestări importante.

Prin interviewul acordat redactorului ziarului turcesc „Tasviri Elkiar“, s'a exprimat poziția noastră în rândurile luptătorilor și felul cum vedem viitorul.

Referindu-se la raporturile româno-germane, s'au recapitulat împrejurările care ne-au dus la alianța cu Marele Reich. „România se afla, în anul 1940, la răspântia de destine europene, singură, părăsită și neînțeleasă. Și atunci, ca și azi, nu avea niciun alt gând, decât acela de a-și asigura cu onoare unitatea și viitorul său național. Totuși, România a fost în 1940, jertfa uneia din cele mai mari greșeli pe care le va înregistra istoria. Fără nicio provocare din partea noastră, Rusia Sovietică a invadat Basarabia, Bucovina și o parte din Moldova. Agresiunea dela răsărit a dus și la prăbușirea altor granițe. În acele ceasuri, când Mareșalul Antonescu a luat soarta națiunii române în mâinile sale, nu puteam sta neputincioși în fața pericolului prăbușirii generale. Iar în 1941, când armata germană a trecut la acțiune împotriva Rusiei, armata română — cea mai mare cheazășie a noastră în fața celor ce ne amenințau — s'a asociat prin ordinul Mareșalului Antonescu, armatei germane“.

Referindu-se la raporturile româno-maghiare, s'a declarat neted: „A vorbi despre aceste raporturi, înseamnă să evocăm problema Transilvaniei“. Explicând planul pe care trebuiesc așezate afirmațiile despre un efort de îmbunătățire al raporturilor dintre noi și statul vecin, a continuat:

„Am făcut și eu eforturi, în marginile demnității. M'am isbit însă de greutăți neînălțurabile: 1.500.000 de Români au fost lăsați în Transilvania de nord și au fost supuși unui regim de intoleranță, care ar face nedemn pe acela care n'ar ști să respecte această suferință“.

O altă precizare asupra rolului neamului nostru o găsim în cel mai recent număr al revistei germane „Das Reich“, într'un articol intitulat „România între Est și Vest“. Recapitulând întreaga evoluție națională a Românilor, autorul face următoarea remarcă:

„O dovadă a forței naționale a acestui popor romanizat este faptul că totuși și-a menținut, în cursul veacurilor, caracterul specific al naționalității sale, nu numai spiritual, ci și politic“.

„Imperiul Gepizilor germani și al Avarilor mongoli a trecut peste ei fără de urme; invazia slavă și turcă i-a pus la încercare mai grea decât pe oricare alt popor din Balcani; dar toate acestea au avut mai puțin influență de trezire decât de distrugere“.

Lângă toate acestea vin să se adauge cuvintele Mareșalului Conducător, adresate tineretului școlar al țării cu prestanța și duritatea unei legi de conduită:

„Nu uitați, că România și neamul românesc de astăzi nu este rezultatul unei simple evoluții istorice, ci acela al unei lupte aprige și grele, care au ținut două milenii, cu jertfă generoasă de sânge și vieți românești, făcute de lanțul ne-

sfârșit al generațiilor precedente, care au pus suflet, hărnicie și înțelepciune, pentru a ne păstra neștirbită comoara sfinte noastre dreptăți naționale. Lupta continuă mai înverșunată și mai distrugătoare ca niciodată“.

Acesta este deci punctul de vedere al statului nostru în fața coticiturii pe care o face istoria în faza unei noi etape a războiului de față. Nu ni se poate imputa invocarea unor formule ruginte și nici ridicarea unor pretențiuni incompatibile cu progresul veacului de față. Din contră, din manifestările tuturor celor ce se află azi în luptă am putut trage concluzii prospete și ele ne arată un singur lucru: *păstrăm un punct de vedere pururea nou și pururea capabil să dinamizeze conștiințele neamului; revendicăm numai ceea ce socotește oricine ca un drept de neînălțurat și ca o condițiune de viață onorabilă și justă*.

„În lupta aceasta grea — spune Mareșalul — destul de lungă pentru om, deși viața lui trece ca o scânteie, nu se stinge și nu cade înainte de a ajunge la țel, decât acela care se lasă învins“. Noi luptăm, pentru că nu voim ca zările păcii să ne găsească printre cei învinși.

Evenimente externe

Turcia și neutralitatea ei sunt din nou puse în discuție, în diferite ziare din străinătate. Între acestea ziarul „Su'ise“, după cum se comunică din Geneva, publică o corespondență despre svonorile care prezic intrarea Turciei în război.

Comentând aceste svonorii ziarul elvețian păstrează convingerea că Turcia va face tot posibilul spre a se menține neutră. Poporul turc — spune acel ziar dorește pacea și o Turcie neutră constituie o garanție pentru ordinea în Balcani.

Italia, prin ziarul „Corriere della Sera“, vorbește despre hotărîrea Regelui Victor Emanuel de a abdica în favoarea Principelui Umberto. Acest eveniment ar urma să se producă în curând, deoarece Prințul Umberto a și pornit la formarea unui guvern nou. Conte Sforza, deși cunoscut ca unul ce are atitudine prea puțin amicală față de Casa de Savoia, a fost totuși chemat și el în Italia.

Conferența dela Moscova pare că se va desfășura în deplin secret, deoarece deși va dura două săptămâni, se anunță că nu se va da niciun comunicat. Se afirmă că la lucrările cu caracter militar va participa și va lua cuvântul Stalin. Se crede însă, că această conferență e doar pregătitoare unei întrevederi Roosevelt Stalin-Churchill.

Situația pe fronturi Marea bătălie din răsărit

Între operațiunile care se desfășoară pe frontul de răsărit, cea din regiunea Kremenciug prezintă un interes mai deosebit. După efectuarea unui cap de pod la acest punct, sovieticii încearcă să forțeze rezistența germană din marele cote al Niprului, dând atacuri masive în direcția Sud-Vest, cu destinația aproximativă spre localitățile Nikopol și Berislavl. Prin amenințarea liniilor germane sovieticii ar voi astfel să realizeze ceea ce nu le-a reușit prin atacul frontal asu-

de **Mardare Mateescu**

pra orașelor Zaporoje și Melitopol, cu frontul cuprins între ele, adică tăierea legăturilor Crimeei cu restul frontului din răsărit.

După felul cum decurg atacurile se poate trage concluzia că Rușii n'au părăsit această idee. Ei folosesc un număr foarte mare de unități de infanterie, artilerie, tancuri și avioane de luptă în această luptă dela Sud-Est de Kremenciug, iar sâmbăta trecută le-a reușit chiar să facă o spărtură în frontul german, pe care au încercat să o lărgească în cursul zilei de duminică. De atunci s'a angajat o luptă din cele mai înverșunate, care continuă până azi. Ultimul comunicat de război subliniază violența luptelor din sectorul Kremenciug.

În sectorul Kiev luptele se dau cu îndârjire mai mare în partea dela Nordul orașului, cu regiunea confluenței Pripetului. Pe măsură ce atacurile rusești au devenit mai dârze în acest sector, apărarea germană a trecut la puternice contraatacuri nelăsând inamicului posibilitatea unor câștiguri de teren. În regiunea dintre Kiev și Gomel s'au produs unele atacuri de străpungere rusești, care au fost zdrobite după lupte grele.

Alte lupte grele se dau la capul de pod stabilit de sovietici la Nord-Vest de Niepropetrovsk. Trupele sovietice, superioare ca număr, au atacat cu patru vârfuri blindate și o mare forță motorizată. Trupele germane au trebuit deci să dea în tot cursul zilei lupte de o înverșunare extremă. Cu prilejul acesta Germanilor le-a reușit în mai multe rânduri să despartă vârfurile blindate de masa diviziilor de infanterie ce le urmau și au făcut goluri imense în coloanele atacatorilor. Fără încetare, bolșevicii au aruncat noi formațiuni în luptă pentru a umplea aceste goluri.

Luptele din Italia

După ultimele știri venite de pe frontul italian se părea că situația staționară va lua sfârșit și vom putea înregistra schimbări de poziții bine definite. Știrile venite până ieri după amiază însă arătau că nimic nou nu s'a produs pe frontul Voltorno și niciun element nou n'a fost creat prin recentele debarcări anglo-americane.

„GAZETA TRANSILVANIEI“

Redactor responsabil
ION COLAN

Redacția și Administrația
BRAȘOV
B-dul Regele Ferdinand No. 12
TL 1513

Abonamentul anual Lei 400
Autorității și Societăți Lei 800
Membrii „Astrei“ din
comunele jud. Brașov
și refugiații săteni din
Ardealul de Nord Lei 200